

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4 vtrum peccet aliquis audiendo detractionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

Secundo, respō-
ne ad primum, quōd
peccata, quae in nobis
distinguuntur, ut de-
tractio, & contume-
lia, in his quae ad Deū
sunt, ununtur in bla-
sphemiam ut superius
dictum fuit.
¶ Item, qd responso
ad primum, consistit
in hoc, quod ex cae-
ca mens non est p-
rius effectus detra-
ctionis, sed commisit
sibi & aliis uitis: &
propterea non eodē
modo detractionem gra-
uius peccatum esse.

grauius peccatum, quā contumelia, quia cōtume-
liam potest homo repellere, non autem detractio-
nem latentem: sed cōtumelia uidetur esse maius pec-
catum, quā adulterium per hoc, quod adulterium
unit duos in unam carnem, contumelia autem uni-
tos in multa diuidit. ergo detractio est maius pec-
catum, quā adulterium: quod tamen inter alia dicta,
quae sunt in proximum, in magna grauitatem habet.
¶ 3 Præ. Contumelia oritur ex ira, detractio autem
ex inuidia, ut patet per * Greg. 31. Moral. sed inuidia
est maius peccatum, quā ira. ergo & detractio est
maius peccatum, quā contumelia. & sic idem,
quod prius.

¶ 4 Præ. Tantō aliquid peccatum est grauius, quan-
tō inducit grauiorem defectum: sed detractio indu-
cit grauiissimum defectum, scilicet excacationem
mentis, dicit enim * Gregor. Quid aliud detrahentes
faciunt, nisi quod in puluerem sufflant, & in oculos
suos terram excitant: & unde plus detractiois sus-
flant, inde minus ueritatis uideant: ergo detractio est
grauissimum peccatum inter ea, quae committuntur
in proximum.

SED CONTRA. Grauius est peccare facto, quā uer-
bo: sed detractio est peccatum uerbi, adulterium au-
tem, & homicidium, & furtum sunt peccata in factis,
ergo detractio non est grauius cæteris peccatis, quae
sunt in proximum.

RESPON. Dicendum, quod peccata, quae com-
mittuntur in proximum, sunt penlanda per se qui-
dem secundum nocumenta, quae proximo inferun-
tur, quia ex hoc habent rationem culpe. Tantō au-
tem est maius nocumentum, quāntō maius bonum
demittit. Cum autem sit triplex bonum hominis,
scilicet bonum animae, bonum corporis, & bonum
exteriorum rerum: bonum animae, quod est ma-
ximum, non potest alicui ab alio tolli nisi occasio-
naliter, puta, per malam persuasionem, quae neces-
sariam non infert: sed alia duo bona scilicet corpo-
ris & exteriorum rerum, possunt ab alio uolenter
auferri. Sed quia bonum corporis praeminet bono
exteriorum rerum, grauiora sunt peccata, quibus in-
fertur nocumentum corpori, quā ea, quibus infer-
tur nocumentum exterioribus rebus. Vnde inter ce-
tera peccata, quae committuntur in proximum, ho-
micidium grauius est, per quod tollitur uita proxi-
miam actu existens. Consequenter autem adulte-
rium, quod est contra debitum ordinem generatio-
nis humanae, per quam est introitus ad uitam. Con-
sequenter autem sunt exteriora bona, inter quae sa-
ma praeminet diuitiis, eo quod propinquior est spi-
ritualibus bonis. Vnde dicitur Proverb. 22. Melius
est nomen bonum, quā diuitiæ multa. Et ideo

A detractio secundum suum genus, est maius peccatū,
quā furtum: minus tamē quā homicidium, uel
adulterium. Pōt tamē esse alius ordo propter circū-
stantias aggrauantes, uel diminuentes: per accidens
autem grauitas peccati attenditur ex parte peccatis,
qui grauius peccat, si ex deliberatione peccet, quā
si peccet ex infirmitate, uel incautela. Et secundum
hoc peccata locutionis habent aliquam leuitatem,
inquantum de facili ex lapsu lingue proueniunt ab
que magna prameditatione.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illi, qui de-
trahunt Christo impediētes fidem membrorum
ipsius, derogant diuinitati eius, cui fides innititur, un-
de non est simplex detractio, sed blasphemia.

AD SECVNDVM Dicendum, quod grauius pec-
catum est contumelia, quā detractio, inquantum ha-
bet maiorem contemptum proximi: sicut & rapina
est grauius peccatum, quā furtum, ut supra dictū.
¶ Contumelia autem non est grauius peccatum, q̄
adulterium: non enim grauitas adulterii pensatur
ex coniunctione corporum, sed ex deordinatione
generationis humanae. Contumeliosus autem non
sufficiens caulat inimicitiam in alto, sed occasio-
naliter tantum diuidit unitos, inquantum scilicet p
hoc, quod mala alterius promit, alios, quantum in se
est, ab eius amicitia separat, licet ad hoc per eius uer-
ba non cogantur. Sic ergo & detractor occasionaliter
est homicida, inquantum. l. per sua uerba dar alte-
ri occasionem, ut proximum odiat, uel contemnat.

Propter quod in epistola Clementis * dicitur, detra-
ctores esse homicidas, scilicet occasionaliter: quia q̄
odit fratrem suum, homicida est, ut dicitur 1. Ioā. 3.

AD TERTIVM Dicendum, quod ira quærit in ma-
nifesto uindictam in ferre, ut Philoso. dicit in secun-
do * Rhetor. Ideo detractio, quæ est in occulto, non
est filia iræ, sicut contumelia, sed magis inuidia, que
nititur qualitercumque minuire gloriam proximi.
Nec tamen sequitur propter hoc, quod detractio sit
grauior quā contumelia: quia ex minori uitio po-
test oriri maius peccatum, sicut ex ira nascitur homi-
cidium, & blasphemia. Origo enim peccatorum at-
tenditur secundum inclinationem ad finem, quod
est ex parte conuersionis: grauitas autem peccati ma-
gis attenditur ex parte auersionis.

AD QVARTVM Dicendum, quod quia homo
letatur in sententia oris sui, ut dicitur Proverb. 15.
inde est quod ille qui detrahit, incipit magis amare,
& credere, quod dicit, & per consequens proximū
magis odire, & sic magis recedere a cognitione uer-
itatis. Iste tamen effectus potest sequi etiam ex aliis
peccatis, quæ pertinent ad odium proximi.

ARTICVLVS IIII.

¶ Super quæst. septima
gestimetis ar-
ticulum quartum.

E *Utrum audiens, qui tolerat detrahen-
tem, grauius peccet.*

AD QVARTVM sic proceditur.
¶ Vt, q̄ audiēs, qui tolerat de-
trahentem, non grauius peccet.
Non enim aliquis magis tenetur
alteri, quā sibi ipsi: sed laudabile
est, si patienter homo suos detra-
ctores toleret: dicit n. * Gregori⁹
super Ezechielem homilia nona,
Linguis detrahentium sicut nfo
studio non debemus excitare, ne
ipsi peant: ita per suam malitiam

IN ar. 4. eiusdē 73.
qd. dubium occur-
rit circa audientem
materialiter tantum,
hoc est sine compla-
centia detractiois,
quando est peccatū
mortale. Et est ratio
dubii, quia licet a po-
nit tres casus, in qui-
bus potest esse mor-
tale. scilicet si incum-
bit ex officio corrige-
re, si audiens nouit
aliquid periculi cō-
sequens, si timor hu-
manus esset tātus, q̄
esset

q. 66. art. 9.

Habetur de
penitentia di-
st. 1. c. 1. cap.
Homicidio-
rum.

Lib. 2. c. 4. de
clinando ad
finem, co. 6.

Homil. 9. in
Ezech. parum
ante mediu.

esset peccatum mortale. Et inferius in responsione ad ultimum dicitur quod resistendum est detractoribus, sicut raptoribus, uel oppressoribus aliorum. & i calce corporis articuli, quod sicut tenetur ex Deut.

Art. 1. nius
quæst. ad 3.

22. subleuare asinum proximi iacetem sub onere ita hominem ab infamia opprobrii &c. Videtur. n. hæc doctrina superiore in articulo 7. q. 62. ad. tertium aduersari ubi dicitur, quod oblitans latroni, uel non reprehendens, solum tenetur quando ei incumbit ex officio. Hic. n. dicitur, quod non solum si incumbit ex officio, sed et si nouit periculum consequens, quod tenetur immo plus, quod tenetur ipsum sub onere infamiae iacetem subleuare.

In epist. ad
Nepotianum
in ult. pag.
ante finem
epist. tem. 1.

¶ Ad hoc dicitur, quod sententia auctoritatis est una & eadem hic, & superius. Neque. nan. reddit, quod tenetur quis plus ob stare detractori, quam rapienti, uel inuadenti, seu percipienti, sed quod proportionaliter tenetur in omnibus materiis.

¶ Ad cuius euidenciam sciendum, quod tres numerati casus in littera ita se habent, quod primus respicit non solum bonum hominis, qui detrahit, uel bonum commune, sed et bonum proximi, cui detrahitur, præcipue si est et subditus illi, cui ex officio incumbit detractorem corrigere: quoniam tunc utrinque incumbit sibi cura, & ne detractor offendat, & ne proximus subditus ledatur in fama. Magis. n. tenetur ad defensionem subditorum, quam aliorum. & ideo regulandus est secundum regulas correctionis fraternæ, & iustitiæ: & inde discernere oportet quædo est mortale, & quædo non. Tertius uero respicit personam audientis, quantum in eius animo timor dominetur, ut. i. proponat charitati fraternæ humanæ: & hic secundum charitatis, & fraternitatis leges examinandus est. Secundus uero respicit

Li. 2. de Co
sideratione
ad Eu genium
circa finem
illius

non ipsam infamiam

Q. 3. art. 3.

excitatas demus æquanimiter tollerare, ut nobis meritum crescat. ergo non peccat aliquis, si detractoribus aliorum non resistat. ¶ 2. Præter. Eccles. 4. dicitur. Non cōtradicas uerbo ueritatis ullo modo: sed quandoque aliquis detrahit uerbo ueritatis dicendo, ut supra dictum * est. ergo uidetur quod non semper tenetur homo detractoribus resistere.

¶ 3. Præter. Nullus debet impedire id, quod est in utilitatem aliorum: sed detractio frequenter est in utilitatem aliorum, contra quos detrahitur. dicit. n. * Pius Papa. Nonnumquam detractio aduersus bonos concitatur, ut quos uel domestica adulatio, uel aliorum fauor in alium extulerat, detractio humiliet: ergo aliquis non debet detractores impedire.

SED CONTRA est, quod Hier. * dicit. Caue ne linguam, aut aures habeas prurientes, aut alii detrahas aut alios audias detrahentes.

RESPON. Dicendum, quod secundum Apostolum ad Romanos 1. Digni sunt morte non solum qui peccata faciunt, sed etiam qui facientibus peccata consentiunt: quod quidem contingit dupliciter. Vno modo directe, quando scilicet quis inducit alium ad peccatum, uel ei placet peccatum. Alio modo indirecte, scilicet quando non resistit, cum resistere possit: & hoc contingit quandoque non quia peccatum placet, sed propter aliquem humanum timorem. Dicendum est ergo, quod si aliquis detractores audiat absque resistantia, uidetur detractori consentire, unde sit participes peccati eius. Et si quidem inducat eum ad detrahendum, uel saltem placeat ei detractio propter odium eius, cui detrahitur, non minus peccat, quam detrahens, & quandoque magis. Vnde Bernardus * dicit. Detrahens, aut detrahentem audire, quid horum damnabilius sit, non facile dixerim. Si uero non placet ei peccatum, sed ex timore, uel negligentia, uel etiam uerecundia quadam omittat repellere detrahentem, peccat quidem, sed multo minus, quam detrahens, & plerumque uenialiter. Quandoque etiam hoc potest esse peccatum mortale uel propter hoc, quod alicui ex officio incumbit detrahentem corrigere, uel propter aliquod periculum, quod audiens nouit consequens, uel propter rationem, quæ timor humanus quædoque potest esse peccatum mortale, ut supra habitum * est.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod detractores suas nullus audiat, quia mala quæ dicuntur de aliquo eo audiente, non sunt detractores proprie loquendo, sed cōtumelia: ut dictum * est. Possunt tamen ad notitiam alicuius detractores contra ipsum factæ aliorum relationibus peruenire: & tunc sui arbitrii est detrimentum suæ famæ pati, nisi hoc uergat in periculum aliorum, ut supra dictum * est. Et ideo in hoc potest commendari eius patientia, quod patienter detractores sustinet. Non autem est sui arbitrii, quod patiat detrimentum famæ alterius, & ideo in culpam ei uertitur, si non resistit, cum possit resistere eadem ratione, quæ tenetur aliquis subleuare asinum alterius iacentem sub onere, ut præcipitur Deut. 22.

AD SECUNDUM Dicendum, quod non semper aliquis debet resistere detractori, arguendo eum de falsitate, & maxime si sciat uerum esse quod dicitur. sed debet eum uerbis redarguere de hoc, quod peccat fratri detrahendo, uel saltem ostendere quod ei detractio displiceat per tristitiam faciei, quæ ut dicitur Pro uerbo. 25. Ventus Aquilo dissipat pluias, & facies tristis linguam detrahentem.

AD TERTIUM Dicendum, quod utilitas, quæ ex detractioe pronit, non est ex intentione detractantis, sed ex Dei ordinatione, quæ ex quolibet malo elicit bonum: & ideo nihilominus est detractio resistendum, sicut & raptoribus, uel oppressoribus aliorum, quamuis ex hoc oppressis, uel spoliatis per patientiam meritum crescat.

QVAESTIO LXXIII.

De usurratione in duos articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de usurratione. ET CIRCA hoc queruntur duo.

¶ Primo, utrum usurratio sit peccatum distinctum a detractioe. ¶ Secundo, quod horum sit genus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum usurratio sit peccatum distinctum a detractioe.

AD PRIMUM sic procedit. Vt quod usurratio non sit peccatum distinctum a detractioe. Dicitur. Iisd. i. li. * Etymologia. Usuratio